

Försvarshögskolan

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet Riksdagens revisorers förslag 1999/2000: RR10 angående *Försvarshögskolan i det nya försvaret*.

Försvarshögskolans helt dominerande uppgift är att vidareutbilda Försvarsmaktens officerare så att dess krigs- och grundorganisation kan bemannas. Därmed torde syftet med den utbildning som Försvarshögskolan bedriver för Försvarsmakten stå helt klar. Därför behöver inte riksdagen nu ta något initiativ till en uppföljning och utvärdering av den utbildning och forskning som Försvarsmakten beställer, på det sätt som revisorerna föreslår. Däremot anser utskottet att det är lämpligt att Försvarsmakten och Överstyrelsen för civil beredskap (ÖCB) vid vissa tillfällen redovisar en analys av den utbildning och forskning som Försvarshögskolan genomfört på dessa myndigheters uppdrag. Sådan redovisning behöver dock inte ske årligen. Riksdagens revisorers förslag bör i detta avseende delvis bifallas.

Utskottet bejakar att högskolan vänder sig till en bredare krets av uppdragsgivare än hittills, vilket föreslås av revisorerna. Detta bör dock i första hand ske om det motiveras av att bättre kunna tillgodose de behov som ställs av regeringen, eller av Försvarshögskolans huvudavnammare Försvarsmakten och ÖCB. Utskottet delar därmed inte revisorernas förslag att regeringen bör uppdra åt Försvarshögskolan att *aktivt* öka sina ansträngningar att söka sig till intressenter både i Sverige och i andra länder.

Utskottet delar revisorernas mening att det kan vara lämpligt med en översyn av styrelsens för Försvarshögskolan ställning och sammansättning. En sådan översyn bör vara klar när förordnandet för den nuvarande styrelsen löper ut. Utskottet är emellertid inte nu berett att ta ställning till om styrelsen bör ha det ansvar och den sammansättning som revisorernas föreslår.

Utskottet delar revisorernas uppfattning att det kan vara motiverat med en översyn av styr- och finansieringsformerna. Det centrala i Försvarshögskolans verksamhet är enligt utskottets mening att utbilda Försvarsmaktens officerare i förmågan att leda militära förband i väpnad strid. Därför ligger det inte i totalförsvarets intresse att ge Försvarshögskolan en ställning som statlig högskola, underställd högskolelagen och högskoleförordningen. Utskottet bedö-

mer att utbildningen och forskningen vid Försvarshögskolan även fortsättningsvis kan bedrivas med hög kvalitet – och med hög relevans för avnämarna – även utan att FHS har examensrätt enligt högskoleförordningen. Utskottet är dock medvetet om att det kan finnas vissa fördelar – t.ex. från kvalitets-säkringssynpunkt – både för FHS som utbildningsinrättning och för vissa elever om FHS ges rätt att ge examen i vissa ämnen.

En sådan rätt innebär sannolikt att de nuvarande styr- och finansieringsformerna kan behöva ändras. Om införandet av en examensrätt i sig ger sådana fördelar att det motiverar en ändring av den nuvarande ordningen, bör därför prövas i den översyn av styr- och finansieringsformerna som utskottet bejakar.

Utskottet anser att det i översynen även bör övervägas om det är lämpligt med en tyngdpunktsförskjutning mot en friare forskning inom FHS efter de principer som finns i högskolelagen.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Innehållsförteckning.....	3
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för Riksdagens revisorers förslag	5
Ärendet och dess beredning	5
Revisorernas överväganden.....	5
Myndigheternas syn på avgiftsfinansiering	7
Öppna officersutbildningen mot det civila samhället	9
Remissinstansernas synpunkter på revisorernas förslag	11
Försvarmakten saknar resurser	11
Ställ krav på Förvarshögskolans beställare	12
Ställ krav på Förvarshögskolan.....	15
Förvarshögskolans styrelse	16
Revisorernas förslag.....	17
Försvarmakten saknar resurser	17
Ställ krav på Förvarshögskolans beställare	17
Ställ krav på Förvarshögskolan.....	18
Förvarshögskolans styrelse	19
Förvarshögskolans finansiering om skolan blir ett akademiskt lärosäte	19
Förslag.....	19
Utskottets överväganden	21
Utbildning och forskning vid Förvarshögskolan.....	21
Krav på Förvarshögskolans beställare	22
Krav på Förvarshögskolan	23
Förvarshögskolans styrelse	24
Analys av styr- och finansieringsformer för att bli ett akademiskt lärosäte	24
Bilaga 1	
Förteckning över behandlade förslag	28
Riksdagens revisorers förslag.....	28
Bilaga 2	
Utbildningsutskottets yttrande 2000/01:UbU3y	29

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Med hänvisning till de motiveringar som framförs under Utskottets överväganden föreslår utskottet att riksdagen fattar följande beslut:

1. Utbildning och forskning vid Försvarshögskolan

Riksdagen avslår Riksdagens revisorers förslag (nr 1).

2. Krav på Försvarshögskolans beställare

Riksdagen tillkännager för regeringen vad utskottet anført om en redovisning av en analys av utbildningen och forskningen vid Försvarshögskolan. Därmed bifalls delvis Riksdagens revisorers förslag (nr 2).

3. Krav på Försvarshögskolan

Riksdagen avslår Riksdagens revisorers förslag (nr 3).

4. Försvarshögskolans styrelse

Riksdagen tillkännager för regeringen vad utskottet anført om Försvarshögskolans styrelse. Därmed bifalls delvis Riksdagens revisorers förslag (nr 4).

5. Analys av styr- och finansieringsformer för att bli ett akademiskt lärosäte

Riksdagen tillkännager för regeringen vad utskottet anført om utgångspunkterna för en översyn av styr- och finansieringsformerna för Försvarshögskolan. Därmed bifalls delvis Riksdagens revisorers förslag (nr 5).

Stockholm den 22 mars 2001

På försvarsutskottets vägnar

Henrik Landerholm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Henrik Landerholm (m), Tone Tingsgård (s), Christer Skoog (s), Karin Wegestål (s), Stig Sandström (v), Olle Lindström (m), Ola Rask (s), Håkan Juholt (s), Berit Jóhannesson (v), Margareta Viklund (kd), Anna Lilliehöök (m), Lars Ångström (mp), Erik Arthur Egervärn (c), Runar Patriksson (fp), Björn Leivik (m), Berndt Sköldestig (s) och Amanda Agestav (kd).

Redogörelse för Riksdagens revisorers förslag

Ärendet och dess beredning

I samband med att Försvarsmakten bildades i juli 1994 övergick de flesta stödmyndigheter inom försvaret från att ha varit anslagsfinansierade till att i huvudsak eller delvis vara avgiftsfinansierade. Förutom Försvarshögskolan är också Fortifikationsverket, Försvarets materielverk, Försvarets forskningsanstalt, Flygtekniska försöksanstalten och Totalförsvarets pliktverk helt eller delvis avgiftsfinansierade.

En tanke med avgiftsfinansiering är att marknadsmässiga förhållanden mellan myndigheter i viss mån skall efterliknas. Avgifter skall leda till att verksamheten vid den utförande myndigheten blir efterfrågestyrd. Genom avgiftsfinansiering skulle Försvarsmakten och Försvarshögskolan få tydliga roller som beställare och utförare. Försvarsmakten skulle få stort inflytande över officersutbildningen och försvarsforskningen genom sina beställningar av utbildning och forskning från Försvarshögskolan.

Revisorerna har på eget initiativ granskat hur regeringen och beställare styr Försvarshögskolan. Försvarshögskolan är en myndighet under Försvarsdepartementet. Försvarshögskolans verksamhet finansieras emellertid huvudsakligen genom avgifter från skolans beställare. Granskningen har inriktats mot frågan hur avgiftsfinansieringen tillämpas vid Försvarshögskolan.

Resultatet av granskningen har redovisats i rapporten *Försvarshögskolan i det nya försvaret* (1999/2000:5). Rapporten har remissbehandlats.

Inga motioner har avlåtits i anledning av Riksdagens revisorers förslag (1999/2000:RR10) angående Försvarshögskolan i det nya försvaret.

Utbildningsutskottet har yttrat (2000/01:UbU3y) sig till försvarsutskottet över Riksdagens revisorers förslag. Yttrandet bifogas detta betänkande.

Revisorernas överväganden

Allmänna synpunkter

Remissinstanserna

Remissinstanserna uttalar sig generellt positivt om revisorernas granskning och förslag. *Expeditionschefen i Försvarsdepartementet* anser dock att revisorernas rapport ”bygger på en missuppfattning”. Enligt expeditionschefen har revisorerna uppfattat att huvudsyftet med LEMO-reformen var att skapa ett kommersiellt förhållande mellan Försvarsmakten och Försvarshögskolan.

Försvarsmakten ställer sig bakom huvuddelen av revisorernas rapport. Försvarsmakten ser rapporten som ett gott stöd i den fortsatta utvecklingen av relationen mellan Försvarsmakten och Försvarshögskolan. Försvarsmakten

konstaterar att problem med att utveckla Högkvarteret och intern samordning är en orsak till att det funnits brister i relationen mellan Försvarsmakten och Försvarshögskolan.

Försvarets materielverk uppger att myndigheten kan dra lärdomar av revisorernas rapport eftersom materielverkets relation till Försvarsmakten liknar den som Försvarshögskolan har till Försvarsmakten.

Försvarshögskolan ställer sig positiv till de överväganden och förslag som revisorerna har tagit fram i rapporten. Försvarshögskolan menar vidare att rapporten ger bra insikt i det arbete och de processer som pågår inom myndigheterna för att anpassa sig till avgiftsfinansiering. Enligt Försvarshögskolan utgör rapporten ett utmärkt dokument för alla berörda i det fortsatta arbetet med att utveckla tillämpningen av beställar- och utförarmodellen.

Överstyrelsen för civil beredskap anser att revisorernas rapport är av väsentlig betydelse för myndighetens arbete med att utveckla samarbetet med Försvarshögskolan.

Utifrån förutsättningen att Försvarshögskolan också fortsättningsvis skall vara avgiftsfinansierad ställer sig *Ekonomistyrningsverket* generellt positivt till revisorernas förslag. Ekonomistyrningsverket efterlyser dock en analys där avgiftsfinansieringen ställs mot alternativa finansieringsformer.

Högskoleverket instämmer i de flesta förslag som revisorerna lämnar i rapporten.

Totalförsvarets pliktverk och *Försvarets forskningsanstalt* har inget att anföra mot revisorernas slutsatser och förslag i rapporten.

Revisorerna

Revisorerna konstaterar att samtliga remissinstanser med undantag av expeditionschefen i Försvarsdepartementet uttalar sig generellt positivt om revisorernas granskning och förslag. Expeditionschefen menar att revisorerna uppfattat att LEMO-reformens huvudsyfte var att skapa ett kommersiellt förhållande mellan Försvarsmakten och Försvarshögskolan.

Enligt revisorernas uppfattning syftade LEMO-reformen inte till att skapa en kommersiell relation mellan Försvarsmakten och Försvarshögskolan. Av avgiftsförordningen (1992:191) följer dessutom att Försvarshögskolan inte får ta ut så höga avgifter att skolan går med vinst. Skolans ekonomiska mål är därför att avgifterna skall motsvara skolans kostnader för den avgiftsbelagda verksamheten. Enligt Försvarshögskolans samordningsavtal med Försvarsmakten och Överstyrelsen för civil beredskap ska skolan över tid nå ett nollresultat.

Revisorernas förslag i rapporten syftar inte heller till att skapa en kommersiell relation mellan Försvarsmakten och Försvarshögskolan. Revisorernas förslag syftar till att infria LEMO-reformens intentioner som innebär att Försvarsmakten skall ha ett stort inflytande över officersutbildningen. För att avgiftsfinansiering skall fungera måste beställaren ha kunskap och resurser att påverka den verksamhet som man beställer. Genom att Försvarsmakten ställer krav på Försvarshögskolan har Försvarsmakten också lättare att följa upp och

utvärdera den utbildning och forskning som myndigheten beställer från Försvarshögskolan.

Myndigheternas syn på avgiftsfinansiering

Rapporten

Revisorernas granskning har inriktats mot frågan hur avgiftsfinansiering tillämpas vid Försvarshögskolan. Som framgått finns det en rad faktorer som motverkar de positiva effekterna av avgiftsfinansiering. Samtidigt finns det mycket som talar för att avgifter kan bidra till att Försvarshögskolans verksamhet tydligare anpassas till behoven hos både det militära och det civila försvaret.

Remissinstanserna

Expeditionschefen i Försvarsdepartementet anser att stödmyndigheterna inom försvaret skall vara avgiftsfinansierade. Anledningen är att avgiftsfinansiering innebär att Försvarsmakten får odelat ansvar för hur resurserna skall fördelas och vad som skall göras inom försvaret. Alternativet hade varit att Försvarshögskolan var anslagsfinansierad. Enligt expeditionschefen innebär anslagsfinansiering att statsmakterna får ansvaret för stödmyndigheternas verksamhet men ändå måste förlita sig på Försvarsmakten om vad som skall göras inom försvaret.

Försvarsmakten uppger i sitt remissvar att Försvarsmakten och Försvarshögskolan har fortsatt att utveckla rutinerna mellan myndigheterna efter det att revisorerna kommit med sin rapport. Försvarsmakten bedömer att avgiftsfinansieringen kommer att fungera tillfredsställande.

Försvarshögskolan delar inte revisorernas uppfattning att det finns många faktorer som motverkar avgiftsfinansieringens positiva effekter. Försvarshögskolan menar att skolans utbildning och forskning blivit efterfrågestyrd utifrån kundernas önskemål. Inom Försvarshögskolan har beställar- och utförarmodellen skapat större effektivitetstänkande och kostnadsmedvetenhet. Försvarshögskolan menar att de positiva effekterna av avgiftsfinansiering överväger de negativa effekterna.

Försvarshögskolan anser att anslagsfinansiering av skolans verksamhet endast bör övervägas i vissa fall. Som exempel nämner skolan verksamhetsgrenen Högre chefsutbildning för totalförsvaret samt arbetet med att utveckla skolans vetenskapliga grund. Andra fall där anslagsfinansiering skulle kunna övervägas är de fall där statsmakterna önskar mer styrning och långsiktighet i jämförelse med den styrning och långsiktighet som avgiftsfinansiering kan bidra till. Enligt Försvarshögskolan skulle anslagsfinansiering också kunna övervägas i de fall statsmakterna temporärt önskar snabb utveckling eller förändring.

Överstyrelsen för civil beredskap uppger att samarbetet med Försvarshögskolan fungerar bra. De båda myndigheterna arbetar kontinuerligt med att utveckla sina roller som beställare och utförare. ÖCB anser det viktigt att

ÖCB finner former för att säkerställa att myndigheten får rätt produkt till rätt kostnad. Beställarrollen innebär också att myndigheten är delaktig i styrning, uppföljning och utvärdering. ÖCB anser att regelbunden utvärdering är avgörande i myndighetens arbete med att kvalitetssäkra och följa upp utbildningar.

Flygtekniska försöksanstalten ser svårigheter med att få avgiftsfinansieringen att fungera effektivt eftersom Försvarshögskolan har till huvuduppgift att vidareutbilda officerare.

Ekonomistyrningsverket anser att beställar- och utförarmodellen i princip är bra om förutsättningarna är goda. Enligt ESV kan revisorernas förslag endast på vissa punkter ge sådana förutsättningar att avgiftsfinansieringen kan fungera tillfredsställande. ESV efterlyser därför en analys där avgiftsfinansieringen ställs mot alternativa finansieringsformer.

Högskoleverket uppger att en förutsättning för Försvarshögskolans fortsatta akademisering är att Försvarshögskolan är en fristående myndighet. Civila universitet och högskolor är egna myndigheter som oftast är underställda Utbildningsdepartementet. De får därmed sina utbildningsuppdrag och anslag från Utbildningsdepartementet.

Högskoleverket menar att Försvarshögskolans närmande till det övriga högskolesystemet skulle underlättas om Försvarshögskolan hade en likartad ställning i förhållande till Regeringskansliet som övriga högskolor. Försvarshögskolan skulle enligt Högskoleverket ha större möjligheter att erbjuda utbildning på liknande villkor som de civila högskolorna om skolan finansieras med anslag direkt från Försvarsdepartementet.

Revisorerna

Revisorerna uppfattar att Högskoleverket ser en motsättning mellan avgiftsfinansiering och Försvarshögskolans ambition att bli ett akademiskt lärosäte. Högskoleverket konstaterar att Försvarshögskolans närmande till det övriga högskolesystemet skulle underlättas om Försvarshögskolan fick en likartad ställning till Försvarsdepartementet som de övriga högskolorna har till Utbildningsdepartementet. Revisorerna noterar också att Ekonomistyrningsverket önskar en analys där avgiftsfinansiering ställs mot alternativa finansieringsformer.

Inom Försvarshögskolan pågår arbete med att uppfylla de rekommendationer som Högskoleverket har lämnat i samband med en utvärdering av skolan. Målet för skolans arbete är att skolan skall söka examensrätt omkring år 2000. Försvarshögskolan skulle då uppfylla de krav som Högskoleverket formellt ställer på ett akademiskt lärosäte.

Revisorerna ser att det kan finnas en motsättning mellan avgiftsfinansiering och Försvarshögskolans strävan att bli ett akademiskt lärosäte. Revisorerna föreslår att regeringen ger Försvarshögskolan i uppdrag att analysera vilka styr- och finansieringsformer som är lämpligast utifrån att skolan blir ett akademiskt lärosäte.

Öppna officersutbildningen mot det civila samhället

Rapporten

Både LEMO- och UTFÖR-utredningarna betonade vikten av anknytning mellan den högre militära utbildningen och samhällets övriga högre utbildning och forskning (SOU 1993:42, SOU 1996:123). UTFÖR-utredningen ansåg att Försvarsmaktens uppgifter i allt lägre grad hade blivit rent militära. Försvarsmaktens uppgifter hade i stället integrerats i andra samhällsområden. UTFÖR-utredningen menade att de civila inslagen i den högre officersutbildningen borde öka väsentligt. Utredningen ansåg att det var angeläget att officerskåren exponerades för den civila högskolevärlden. Det borde t.ex. finnas krav på att högre officerare också hade akademisk examen från en civil högskola eller ett universitet (SOU 1996:123).

Försvarsberedningen har visat att samhällsutvecklingen inneburit att totalförsvaret måste förändras. Beredningen har också betonat att det inom totalförsvaret måste göras större insatser för att förebygga och hantera icke-militära hot och risker (Ds 1999:2).

Statsmakterna, Försvarsmakten och Försvarshögskolan har i olika sammanhang betonat vikten av att officersutbildningen blir akademisk. Försvarshögskolan vill därför till form och innehåll närma sig de civila högskolorna. Försvarshögskolan har bl.a. inrättat professurer inom säkerhetspolitik och strategi, ledningsvetenskap, militärteknik, ledarskapspsykologi, logistik, folkrätt, sociologi och pedagogik. För att officerarna vid 30–40-årsåldern skall kunna övergå till civila jobb vill Försvarsmakten och Försvarshögskolan att officersutbildningen skall kunna jämföras med civila högskoleutbildningar.

I rapporten konstaterar revisorerna att avgiftsfinansieringen inte fungerar. Försvarsmakten saknar resurser att styra officersutbildningen. Försvarshögskolan har monopol på att utbilda officerare. Samtidigt är Försvarshögskolan ekonomiskt beroende av Försvarsmakten.

I rapporten lämnar revisorerna förslag som syftar till att minska de båda myndigheternas beroende av varandra. Revisorerna menar att avgiftsfinansieringen kommer att fungera bättre om Försvarsmakten blir en kunnigare beställare och att delar av Försvarshögskolans verksamhet utsätts för konkurrens.

Remissinstanserna

Expeditionschefen i Försvarsdepartementet menar att revisorerna missuppfattat LEMO-utredningen. Som framgått anser expeditionschefen att revisorerna uppfattat att huvudsyftet med LEMO-reformen var att skapa ett kommersiellt förhållande mellan Försvarsmakten och Försvarshögskolan.

Expeditionschefen hänvisar till LEMO-utredningen och uppger att Försvarsmakten i första hand skall vända sig till civila utbildningsanordnare på marknaden. I andra hand skall Försvarsmakten upphandla stöd inom den övriga statsförvaltningen. I sista hand, dvs. om det saknas andra alternativ,

ska Försvarsmakten beställa tjänster från Försvarshögskolan och de övriga stödmyndigheterna.

Expeditionschefen hävdar att Försvarshögskolan saknar konkurrenter. Statsmakterna har därför beslutat att Försvarsmakten skall utbilda sina officerare vid Försvarshögskolan. Enligt expeditionschefen syftar inte avgiftsfinansiering till att Försvarsmakten kommersiellt skall "köpa" utbildning och forskning från Försvarshögskolan. I stället skall relationen mellan myndigheterna bygga på förtroende, att man kompletterar varandra samt att myndigheterna har tydliga roller.

Samtidigt uppger expeditionschefen att Försvarshögskolans officersutbildning i allt större utsträckning fått civila inslag. Expeditionschefen nämner också att Försvarshögskolan har ett utvecklat samarbete med en rad universitet och högskolor.

Revisorerna

Oavsett om Försvarshögskolan har konkurrenter eller inte handlade LEMO-reformen om att Försvarsmakten genom avgiftsfinansiering skulle få större inflytande över officersutbildningen. Avgiftsfinansiering förutsätter att beställaren har möjlighet att påverka den utförande myndigheten. Enligt revisorernas mening är det viktigt att Försvarsmakten kan ställa krav på Försvarshögskolan.

Av expeditionschefens remissvar framgår att LEMO-reformen innebär att Försvarsmakten i första hand skall vända sig till utbildningsanordnare som finns på den civila marknaden. Expeditionschefen anser dock att Försvarsmakten endast kan vända sig till Försvarshögskolan eftersom skolan saknar konkurrenter. Samtidigt uppger expeditionschefen att officersutbildningen fått allt större civila inslag och att Försvarshögskolan har ett utvecklat samarbete med en rad universitet och högskolor.

Som framgått är inte revisorerna ensamma om uppfattningen att officersutbildningen i större utsträckning bör öppnas mot det civila samhället. Akademiseringen av officersutbildningen förutsätter att Försvarshögskolan närmar sig den övriga högskolevärlden. Redan i dag omfattar undervisningen vid Försvarshögskolan en rad civila ämnen som ekonomi, psykologi, historia, statskunskap m.m.

Revisorerna har förståelse för att en stor del av den verksamhet som Försvarsmakten beställer från Försvarshögskolan har en speciell militär karaktär. Av revisorernas rapport framgår att Försvarshögskolan har unik kompetens inom vissa specifika områden.

I takt med utvecklingen har dock Försvarsmaktens uppgifter i allt lägre grad blivit rent militära. Försvarshögskolan bedriver därför i högre grad utbildning som Försvarsmakten skulle kunna beställa från andra utbildningsanordnare.

Revisorerna ser många fördelar med att Försvarsmakten aktivt söker sig till den utbildningsanordnare som bäst tillgodoser myndighetens behov. Om Försvarsmakten upphandlar i konkurrens ökar myndighetens förutsättningar

att påverka priset och innehållet i utbildningarna. Samtidigt ökar Försvarsmaktens och officerarnas kontakter med det civila samhället.

Remissinstansernas synpunkter på revisorernas förslag

Försvarsmakten saknar resurser

Rapporten

Rapporten visar att Försvarsmakten saknar resurser att avgöra hur officersutbildningen skall vara utformad. Avgiftsfinansieringen har inte heller inneburit att Försvarsmakten och Försvarshögskolan har fått tydliga roller som beställare och utförare.

Revisorerna menar att det är regeringens ansvar att se till att Försvarsmakten genomför upphandling och uppföljning på ett bra sätt. I rapporten föreslår revisorerna att regeringen ger Försvarsmakten i uppdrag att utveckla metoder för att följa upp och utvärdera den utbildning och forskning som Försvarsmakten beställer från Försvarshögskolan.

Expeditionschefen i Försvarsdepartementet håller med revisorerna om att Försvarsmakten, ÖCB och Försvarshögskolan har fått otydliga roller som beställare och utförare. Expeditionschefen anser det viktigt att Försvarsmakten har rätt och tillräcklig kompetens att beställa utbildning och forskning från Försvarshögskolan.

Försvarsmakten uppger att myndighetens inflytande över officersutbildningen vid Försvarshögskolan är tillfredsställande. Försvarsmakten konstaterar dock att den skriftliga dialogen med Försvarshögskolan inte alltid omfattat de detaljer som samordningsavtalet anger. Försvarsmaktens stora beställningar har också inneburit svårigheter att skapa en meningsfull återrapportering. Enligt Försvarsmaktens bedömning kan den ofullständiga dokumentationen bl.a. förklaras av resursbrist i Högkvarteret och stort förtroende i Försvarsmakten att Försvarshögskolan genomför utbildningen utifrån Försvarsmaktens behov. Vidare har det saknats anvisningar för hur Försvarsmakten och Försvarshögskolan skall tillämpa samordningsavtalet mellan myndigheterna.

Sedan revisorerna kom med sin rapport har Försvarsmakten och Försvarshögskolan fortsatt att utveckla rutinerna mellan myndigheterna. Försvarsmakten bedömer att avgiftsfinansieringen framöver kommer att fungera tillfredsställande.

Försvarsmakten delar dock revisorernas uppfattning om att styrning och uppföljning av utbildning i ekonomiska termer bör utvecklas. Försvarsmakten avser därför att genomföra en översyn av myndighetens styrning och uppföljning. Försvarsmakten ställer sig positiv till revisorernas förslag om att regeringen skall ge Försvarsmakten i uppdrag att utveckla metoder för att följa upp och utvärdera den utbildning och forskning som Försvarsmakten beställer från Försvarshögskolan. Försvarsmakten framhåller att detta uppdrag bör lösas gemensamt av såväl beställare som utförare. Försvarsmakten föreslår

därför att regeringsuppdraget ges gemensamt till Försvarsmakten, Försvarshögskolan och Högskoleverket.

Revisorerna

Revisorerna konstaterar att Försvarsmakten ställer sig positiv till att regeringen ger Försvarsmakten m.fl. i uppdrag att utveckla metoder för att följa upp och utvärdera den utbildning och forskning som Försvarsmakten beställer från Försvarshögskolan.

Ställ krav på Försvarshögskolans beställare

Rapporten

Av rapporten framgår att regeringen är otydlig i sina regleringsbrev till Försvarshögskolan, Försvarsmakten och ÖCB. Bland myndigheterna finns det en osäkerhet om vilka krav regeringen ställer och vad regeringen vill att de olika myndigheterna skall redovisa. I rapporten konstaterar revisorerna också att regeringen i regleringsbreven gör skillnader mellan Försvarsmakten och ÖCB.

Granskningen visar att regeringen inte har krävt att Försvarsmakten skall motivera varför myndigheten beställer viss utbildning och forskning från Försvarshögskolan. Inte heller har regeringen begärt att Försvarsmakten skall bedöma vilken användning försvaret har haft av den utbildning och forskning som Försvarsmakten har beställt från Försvarshögskolan. I stället begär regeringen att Försvarshögskolan själv skall redovisa på vilket sätt skolans beställare har nytta av skolans verksamhet.

Regeringen begär emellertid att ÖCB skall redogöra för den utbildning och forskning som myndigheten beställer från Försvarshögskolan och andra utförare. Enligt regleringsbrevet skall ÖCB bl.a. redovisa utifrån vilka grunder som ÖCB beställer forskning. ÖCB skall också översiktligt redogöra för de forskningsuppdrag som myndigheterna i det civila försvaret har lämnat, hur forskningsresultatet har förmedlats i det civila försvaret samt hur genomförd forskning har utvecklat försvarets förmåga.

Revisorerna anser att regeringen bör utgå från myndigheternas roller som beställare och utförare när kraven på respektive myndighet formuleras.

Regeringen bör begära att Försvarsmakten och ÖCB motiverar och bedömer effekterna av den utbildning och forskning som de köper från Försvarshögskolan. I detta ligger att Försvarsmakten och ÖCB aktivt måste undersöka om det för en bestämd utbildning finns andra utbildningsanordnare än Försvarshögskolan. Om Försvarsmakten och ÖCB söker direkta kontakter med andra högskolor, institut m.m. ökar kontakterna med det civila samhället. Samtidigt tvingas Försvarshögskolan konkurrera med civila utbildningsanordnare.

Remissinstanserna

Expeditionschefen i Försvarsdepartementet delar revisorernas uppfattning om att regeringen i sin styrning bör utgå från myndigheternas roller som beställare och utförare. Expeditionschefen anser dock att Försvarsmakten inte skall behöva motivera varför myndigheten beställer utbildning och forskning från Försvarshögskolan. Expeditionschefen uppger att Försvarshögskolan saknar konkurrenser. Enligt expeditionschefen ligger det därför i "sakens natur" att Försvarsmakten beställer från Försvarshögskolan.

Försvarsmakten ställer sig också tveksam till att Försvarsmakten skall motivera och bedöma effekterna av den utbildning och forskning som Försvarsmakten köper från Försvarshögskolan. Försvarsmakten menar att motiven och effekterna av officersutbildningen torde vara uppenbara. Samtidigt uppger Försvarsmakten att myndigheten till regeringen rapporterar resultatet av genomförd utbildning jämfört med de krav som Försvarsmakten ställt på Försvarshögskolan. Enligt Försvarsmakten rapporterar Försvarsmakten också vilken användning myndigheten har haft av Försvarshögskolans utbildning och forskning.

Försvarshögskolan instämmer med revisorerna om att regeringens styrning av avgiftsfinansierade myndigheter inte funnit sina former. Försvarshögskolan menar att regeringens styrning med hjälp av mål och resultat inte fungerar på samma sätt vid avgiftsfinansiering som vid anslagsfinansiering. Vid avgiftsfinansiering bör regeringens styrning inriktas mot att beställaren får en central roll.

Överstyrelsen för civil beredskap framhåller att myndigheten skall leva upp till regeringens mål för forskningen. Enligt regleringsbrevet för år 2000 skall ÖCB redovisa grunderna för den forskning som ÖCB beställt för det civila försvaret. ÖCB menar att regeringens krav utgår från regeringens önskan att kunna värdera på vilket sätt ÖCB tillgodoser det långsiktiga kunskapsbehovet i det civila försvaret. ÖCB kan mot denna bakgrund inte tillgoda revisorernas förslag om att ÖCB skall redovisa motiven till att myndigheten köper viss forskning från Försvarshögskolan eller från någon annan producent. Motiven till varför forskning beställs är enligt ÖCB inte relevant för hur målen uppfylls. ÖCB ser heller inga skäl till att myndigheten skall behöva redovisa vilken användning ÖCB har av Försvarshögskolans forskning. Enligt ÖCB täcks detta in på ett bättre sätt av de återrapporteringskrav som redan finns i regleringsbrevet.

Flygtekniska försöksanstalten (FFA) delar revisorernas förslag. FFA betonar vikten av att beställaren har rätt kompetens. Enligt FFA bör dialogerna utvecklas framför allt när det gäller att redovisa resultatet av forskningen. FFA menar att regeringens mål- och resultatstyrning i regleringsbreven av forskningen inte fungerar som den nu är utformad. Om regeringens mål- och resultatstyrning av forskningen inte utvecklas så att det fungerar bör statsmakterna enligt FFA överväga att styra forskningen med andra former.

Ekonomistyrningsverket instämmer också med revisorerna. ESV framhåller särskilt vikten av att regeringen i sin styrning och uppföljning utgår från de roller som myndigheterna har som beställare och utförare.

Högskoleverket har inga invändningar mot att revisorerna föreslår att regeringen skall begära att Försvarmakten och ÖCB redovisar motiven till att myndigheterna har köpt viss utbildning och forskning från Förvarshögskolan. Högskoleverket har heller inget att anföra mot att Försvarmakten och ÖCB skall redovisa resultatet av genomförd utbildning och forskning jämfört med de krav på resultat som respektive myndighet har ställt på Förvarshögskolan i sina beställningar. Inte heller har Högskoleverket några invändningar mot att Försvarmakten och ÖCB skall redovisa vilken användning myndigheterna har haft av den utbildning och forskning som de båda myndigheterna har beställt från Förvarshögskolan.

Revisorerna

Revisorerna noterar att expeditionschefen i Förvarsdepartementet uppger att Förvarshögskolan saknar konkurrenter. Enligt expeditionschefen är det därför onödigt att Försvarmakten motiverar varför myndigheten beställer från Förvarshögskolan. Revisorerna är av en annan uppfattning. Enligt revisorerna finns det inslag i Förvarshögskolans verksamhet som Försvarmakten och ÖCB skulle kunna beställa från andra utbildningsanordnare.

Revisorerna konstaterar att FFA delar revisorernas förslag och att Högskoleverket inte har några invändningar. Försvarmakten och ÖCB ställer sig dock tveksamma till att motivera och bedöma vilken användning myndigheterna och försvaret har av den utbildning och forskning som de beställer från Förvarshögskolan.

Samtidigt uppger Försvarmakten att myndigheten till regeringen rapporterar resultatet av den beställda utbildningen och forskningen och vilken användning Försvarmakten har haft av Förvarshögskolans verksamhet.

Revisorerna har i granskningen tagit del av Försvarmaktens återrapportering till regeringen. Av granskningen framgår att Försvarmakten i årsredovisningen varken redovisar utbildningsbehov eller vilka krav Försvarmakten ställde på Förvarshögskolan. Inte heller finns det där någon redogörelse för på vilket sätt beställningarna till Förvarshögskolan hade bidragit till ett bättre försvar. Av granskningen framgår dessutom att Försvarmaktens redogörelser i årsredovisningen om Förvarshögskolan kommer direkt från Förvarshögskolan.

Efter det att revisorernas rapport blev färdigställd har regeringen den 9 mars 2000 beslutat om att tillsätta en särskild utredare (dir. 2000:14). Utredningen skall analysera och lämna förslag till hur forskning och utveckling skall kunna nyttjas som användbar kunskap och praktisk tillämpning inom totalförsvaret. Utredaren skall bl.a. analysera hur kvalitetssäkring och uppföljning fungerar när det gäller forskning och utveckling som beställs av Försvarmakten, ÖCB och andra myndigheter inom försvaret. Utredaren skall

också titta på vilka konsekvenser avgiftsfinansiering har i förhållande till de forskningsbehov som finns inom totalförsvaret.

Revisorerna konstaterar att regeringen delar revisorernas uppfattning om att det är angeläget att totalförsvaret har användning för den verksamhet som Försvarsmakten, ÖCB m.fl. beställer från Försvarshögskolan och andra producenter. Enligt revisorernas mening är det en självklarhet att Försvarsmakten och ÖCB skall kunna motivera och redovisa vilken användning myndigheterna har av den verksamhet de beställer. Lika självklart är det att myndigheterna aktivt undersöker om det finns andra producenter än Försvarshögskolan. Genom direkta kontakter med civila högskolor ökar försvarsmyndigheternas utbyte med det civila samhället. Samtidigt utsätts Försvarshögskolan för konkurrens från de civila högskolorna.

Ställ krav på Försvarshögskolan

Rapporten

Statsmakterna, Försvarsmakten och Försvarshögskolan har i olika sammanhang betonat vikten av att den högre officersutbildningen godkänns som akademisk utbildning. Inom Försvarshögskolan pågår arbete med att uppfylla de rekommendationer som Högskoleverket har lämnat i samband med en utvärdering av skolan. Målet för skolans arbete är att skolan skall söka examensrätt omkring år 2000. Försvarshögskolan skulle då uppfylla de krav som Högskoleverket formellt ställer på ett akademiskt lärosäte.

Revisorerna erfar att det kan vara både tidskrävande och besvärligt för en yrkesskola att bli högskolemässig. Av revisorernas rapport framgår att varken konkurrenter, statsmakterna eller Försvarsmakten skapar något yttre tryck på Försvarshögskolan att effektivisera sin verksamhet. Det finns ingen utomstående som bedömer utbildningarnas innehåll och kvalitet. Enligt revisorernas mening är det angeläget att Försvarshögskolans utbildningar bedöms av någon utomstående.

Enligt förordning (1995:945) med instruktion för Högskoleverket har verket i första hand ansvar för universitet och högskolor. Av förordningen framgår emellertid att Högskoleverket också kan ha uppgifter som rör andra utbildningar på eftergymnasial nivå. Revisorerna anser därför att regeringen bör ge Högskoleverket i uppdrag att bedriva tillsyn över Försvarshögskolans utbildningar.

Remissinstanserna

Expeditionschefen i Försvarsdepartementet meddelar att regeringen har för avsikt att inom fem år låta Högskoleverket göra en översyn av Försvarshögskolans officersutbildning.

Försvarshögskolan är tveksam till revisorernas förslag om att regeringen bör ge Högskoleverket i uppdrag att bedriva tillsyn över Försvarshögskolans utbildningar. Försvarshögskolan menar att det är mindre lämpligt att Högskoleverket redan nu skall börja bedriva tillsyn av Försvarshögskolan. Enligt För-

svarshögskolan kommer frågan om tillsyn att behandlas i samband med att Försvarshögskolan lämnar in en ansökan till Högskoleverket om examensrätt.

Högskoleverket ställer sig positivt till att, med utgångspunkt i högskolelagen och högskoleförordningen, bedöma innehåll och kvalitet i Försvarshögskolans utbildningar.

Revisorerne

Revisorerne anser det angeläget att någon utomstående granskar innehållet och kvaliteten i Försvarshögskolans utbildningar. Revisorerne anser att regeringen bör ge Högskoleverket i uppdrag att utifrån högskolelagen och högskoleförordningen bedriva tillsyn över Försvarshögskolan.

Försvarshögskolans styrelse

Rapporten

En tanke med avgiftsfinansiering är att marknadsmässiga förhållanden i viss mån skall efterliknas. Av samordningsavtalet mellan Försvarshögskolan och Försvarsmakten framgår att relationen mellan de båda myndigheterna skall präglas av affärsässighet. Enligt regeringens prognoser har Försvarshögskolan år 1999 genomfört verksamheter för ca 290 miljoner kronor (prop. 1999/2000:1 utg.omr. 6 Totalförsvar).

Samtidigt leds Försvarshögskolan av en traditionell styrelse med begränsat ansvar. Utan någon tydlig gränsdragning delar styrelsen och skolans ledning ansvaret för Försvarshögskolan.

En annan komplikation är att Försvarshögskolans stora beställare finns representerade i styrelsen. Inom Försvarshögskolan finns det olika uppfattningar om huruvida ledamöterna i styrelsen har kunnat skilja på sina styrelse- och myndighetsroller. Dessutom ingår företrädare för Försvarsdepartementet i styrelsen. Det innebär att en tjänsteman i Försvarsdepartementet både kan vara uppdragsgivare till skolan, beslutande i styrelsen och – som ägare – mottagare av styrelsens analyser.

Revisorerne föreslår att Försvarshögskolan ges en styrelse med fullt ansvar. Därmed skulle det inte råda något tvivel om att styrelsen har det fulla ansvaret för Försvarshögskolans verksamhet.

Remissinstanserna

Expeditionschefen i Försvarsdepartementet uppger att Försvarsdepartementet avser att se över Försvarshögskolans styrelse. Expeditionschefens uppfattning är att Försvarshögskolans styrelse skall ha samma form som de civila högskolorna, dvs. en styrelse med begränsat ansvar.

Försvarshögskolan ställer sig också tveksam till att skolan skall ha en styrelse med fullt ansvar. Försvarshögskolan anser att skolan skall ha samma styrelseform som de civila högskolorna.

Revisorerna

Revisorerna konstaterar att Försvarsforskningsutredningen i sitt betänkande *Ledande forskning – för säkerhets skull* (SOU 1999:110) har kommit till samma slutsatser som revisorerna. Försvarsforskningsutredningen hade i uppdrag att lämna förslag till hur en sammanslagning av de nuvarande myndigheterna Flygtekniska försöksanstalten och Försvarets forskningsanstalt skulle kunna genomföras (dir. 1999:33). Utredningen föreslog att de båda myndigheterna skulle slås samman till en ny forskningsmyndighet med namnet Totalförsvarets forskningsinstitut (TFI). Försvarsforskningsutredningen föreslog att den nya forskningsmyndigheten skulle ledas av en styrelse med fullt ansvar.

Enligt utredningens uppfattning är det viktigt att styrelsens ledamöter står obundna i förhållande till olika partsintressen. Skolans beställare bör därför inte vara representerade i styrelsen. För att undvika otydliga roller bör inte heller någon tjänsteman från Försvarsdepartementet ingå i styrelsen.

Revisorernas förslag

Försvarsmakten saknar resurser

En utgångspunkt för avgiftsfinansiering är att beställare har goda kunskaper om vad han vill beställa och att verksamheten hos den utförande myndigheten bestäms av beställarens efterfrågan. Försvarsmakten saknar emellertid tillräckliga resurser för att bestämma behovet av officerare och innehållet i officersutbildningen.

Revisorerna anser att Försvarsmakten måste vara en kunnig beställare. Enligt revisorernas mening är det också viktigt att Försvarsmakten själv utvärderar den utbildning och forskning som försvaret köper från Förvarshögskolan.

Revisorerna menar att det är regeringens ansvar att se till att Försvarsmakten genomför upphandling och uppföljning på ett bra sätt. Regeringen bör därför se till att Försvarsmakten har kunskaper att genomföra upphandling av utbildning och forskning. Revisorerna föreslår att regeringen ger Försvarsmakten i uppdrag att utveckla metoder för att följa upp och utvärdera den utbildning och forskning som Försvarsmakten beställer från Förvarshögskolan. I detta ligger att Försvarsmakten behöver analysera vilken användning försvaret har av Förvarshögskolans utbildningar.

Regeringen har också ansvar att se till att ÖCB genomför upphandling och uppföljning på ett bra sätt. Revisorerna anser att regeringen bör överväga att ge ÖCB i uppdrag att inom myndigheten inrätta en motsvarighet till det utbildningsråd som bedrivs av Institutet för högre totalförvarsutbildning.

Ställ krav på Förvarshögskolans beställare

Enligt revisorernas uppfattning bör regeringen begära att beställarna både motiverar och bedömer effekterna av den utbildning och forskning som de

köper från Försvarshögskolan. I detta ligger att Försvarsmakten och ÖCB aktivt måste undersöka om det för en bestämd utbildning finns andra utbildningsanordnare än Försvarshögskolan. Om Försvarsmakten och ÖCB söker direkta kontakter med andra högskolor, institut m.m. ökar kontakterna med det civila samhället. Samtidigt tvingas Försvarshögskolan konkurrera med civila utbildningsanordnare.

Enligt revisorernas mening bör regeringen i regleringsbrevet begära att Försvarsmakten och ÖCB skall redovisa

- motiven till att myndigheterna har köpt viss utbildning och forskning från Försvarshögskolan
- resultatet av genomförd utbildning och forskning jämfört med de krav som respektive myndighet har ställt på Försvarshögskolan i sina beställningar
- den användning myndigheterna har haft av Försvarshögskolans utbildningar och forskning.

Ställ krav på Försvarshögskolan

Revisorerna anser att Försvarshögskolan bör öka sina ansträngningar att söka sig till intressenter både i Sverige och i andra länder. Med fler intressenter minskar Försvarshögskolans beroende av Försvarsmakten. Samtidigt ökar förutsättningarna för att avgiftsfinansiering skall fungera.

Revisorerna föreslår att regeringen ger Försvarshögskolan i uppdrag att upprätta en handlingsplan för hur skolan i större utsträckning skall nå ut till fler beställare.

I Försvarshögskolans årsredovisning för år 1998 finns det inga uppgifter om vilka utbildningskrav Försvarsmakten och de andra beställarna hade ställt på skolan. Det finns därför inga mål eller krav att relatera den genomförda verksamheten till.

Revisorerna föreslår att regeringen i regleringsbrevet till Försvarshögskolan begär att skolan i sin årsredovisning skall redovisa resultat och målfyllelse i förhållande till de krav som beställarna har ställt på skolan.

Varken konkurrenter, statsmakterna eller Försvarsmakten skapar något yttre tryck på Försvarshögskolan att effektivisera sin verksamhet. Det finns ingen utomstående som bedömer utbildningarnas innehåll och kvalitet. Enligt revisorernas mening är det angeläget att Försvarshögskolans utbildningar bedöms av någon utomstående.

Enligt förordning (1995:945) med instruktion för Högskoleverket har verket i första hand ansvar för universitet och högskolor. Av förordningen framgår emellertid att Högskoleverket också kan ha uppgifter som rör andra utbildningar på eftergymnasial nivå. Revisorerna anser därför att regeringen bör ge Högskoleverket i uppdrag att bedriva tillsyn över Försvarshögskolans utbildningar.

Försvarshögskolans styrelse

Revisorerna föreslår att Försvarshögskolan skall ges en styrelse med fullt ansvar. Därmed skulle det inte råda något tvivel om att styrelsen har det fulla ansvaret för Försvarshögskolans verksamhet.

Av verksförordningen (1995:1322) framgår att en styrelse vanligtvis består av myndighetschefen och högst åtta andra ledamöter. Detta gäller förvaltningsmyndigheter med traditionell styrelse. Styrelser med fullt ansvar har i regel färre ledamöter, detta för att de skall fungera som bra ledningsorgan. Enligt revisorernas mening bör Försvarshögskolans styrelseordförande liksom hittills vara en externt rekryterad person med goda kontakter i framför allt den vetenskapliga världen.

Styrelsens ledamöter bör stå obundna i förhållande till olika partsintressen. Skolans beställare bör därför inte vara representerade i styrelsen. Inte heller bör någon tjänsteman från Försvarsdepartementet ingå i styrelsen. Enligt revisorernas uppfattning bör antalet ledamöter i Försvarshögskolans styrelse uppgå till högst åtta inklusive ordförande och skolans rektor.

Försvarshögskolans finansiering om skolan blir ett akademiskt lärosäte

Högscoleverket ser en motsättning mellan avgiftsfinansiering och Försvarshögskolans ambition att bli ett akademiskt lärosäte. Högscoleverket konstaterar att Försvarshögskolans närmande till det övriga högskolesystemet skulle underlättas om Försvarshögskolan fick en likartad ställning till Försvarsdepartementet som de övriga högskolorna har till Utbildningsdepartementet. De civila högskolorna får sina utbildningsuppdrag och anslag från Utbildningsdepartementet.

Inom Försvarshögskolan pågår arbete med att uppfylla de rekommendationer som Högscoleverket har lämnat i samband med en utvärdering av skolan. Målet för skolans arbete är att skolan skall söka examensrätt omkring år 2000. Försvarshögskolan skulle då uppfylla de krav som Högscoleverket formellt ställer på ett akademiskt lärosäte.

Revisorerna erfar att det kan vara både tidskrävande och besvärligt för en yrkesskola att bli högskolemässig. Revisorerna ser också att det kan finnas en motsättning mellan avgiftsfinansiering och Försvarshögskolans strävan att bli ett akademiskt lärosäte.

Revisorerna föreslår att regeringen ger Försvarshögskolan i uppdrag att analysera vilka styr- och finansieringsformer som är lämpligast utifrån att skolan blir ett akademiskt lärosäte.

Förslag

Riksdagens revisorer föreslår

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad revisorerna har anfört under avsnitt 3.1 angående att regeringen ger Försvarsmakten i upp-

drag att utveckla metoder för att följa upp och utvärdera den utbildning och forskning som Försvarmakten beställer från Förvarshögskolan,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad revisorerna har anført under avsnitt 3.2 angående regeringens krav i regleringsbrevet på Förvarshögskolans beställare,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad revisorerna har anført under avsnitt 3.3 angående de krav regeringen bör ställa på Förvarshögskolan,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad revisorerna har anført under avsnitt 3.4 angående Förvarshögskolans styrelse,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad revisorerna har anført under avsnitt 3.5 angående att regeringen ger Förvarshögskolan i uppdrag att analysera vilka styr- och finansieringsformer som är lämpligast utifrån att skolan blir ett akademiskt lärosäte.

Utskottets överväganden

Utbildning och forskning vid Försvarshögskolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagens revisorers förslag bör inte bifallas av riksdagen.

Revisorerna

Revisorerna framhåller att en utgångspunkt för avgiftsfinansiering är att beställare har goda kunskaper om vad som skall beställas och att verksamheten utförs på det sätt beställaren efterfrågar. Därför anser revisorerna att Försvarsmakten måste kunna vara en kunnig beställare. Därför bör regeringen se till att Försvarsmakten har kunskaper att genomföra upphandling av utbildning och forskning. Försvarsmakten bör även analysera vilken användning Försvarsmakten har av Försvarshögskolans utbildningar. Revisorerna anser att regeringen bör överväga att ge ÖCB i uppdrag att inom myndigheten inrätta en motsvarighet till det utbildningsråd som bedrivs av Institutet för högre totalförsvarsutbildning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har ingen annan mening än revisorerna när det gäller synen på behovet av att Försvarsmakten är en kompetent beställare av utbildning m.m. av officerare m.fl. av Försvarshögskolan. Det är emellertid inte fråga om en rent kommersiell relation mellan Försvarsmakten och de uppdragsfinansierade stödmyndigheterna, t.ex. Försvarshögskolan, Försvarets materielverk och Totalförsvarets forskningsinstitut. Ett kommersiellt förhållningssätt vore olyckligt. Det är viktigt att ansvars- och kompetensfördelningen mellan myndigheterna är tydlig, men relationen bör präglas av ömsesidigt förtroende och insyn i respektive myndighets verksamhet. Det är utskottets bedömning att så är fallet. Vidare har utskottet inhämtat att en särskild funktion nyligen organiserats inom Försvarsmaktens högkvarter för att samverka med Försvarshögskolan i sådana frågor.

Revisorerna anser att Försvarsmakten bör ges i uppdrag att analysera vilken användning Försvarsmakten har av högskolans utbildningar. Enligt utskottets mening är Försvarshögskolans helt dominerande uppgift att vidareutbilda Försvarsmaktens officerare så att Försvarsmaktens krigs- och grundorganisation kan bemannas. Därmed torde syftet med den utbildning som Försvarshögskolan bedriver för Försvarsmakten stå helt klar.

Utskottet anser sålunda att riksdagen nu inte behöver ta något initiativ till en uppföljning och utvärdering av den utbildning och forskning som För-

svarsmakten beställer. Revisorernas förslag bör därför inte bifallas av riksdagen.

Krav på Försvarshögskolans beställare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör tillkännage för regeringen vad utskottet anfört om en redovisning av en analys av utbildningen och forskningen vid Försvarshögskolan. Riksdagen bör således delvis bifalla revisorernas förslag.

Revisorerna

Revisorerna föreslår att Försvarsmakten och ÖCB aktivt måste undersöka om det för en bestämd utbildning finns andra utbildningsanordnare än Försvarshögskolan. Om Försvarsmakten och ÖCB söker direkta kontakter med andra högskolor, institut m.m. ökar kontakterna med det civila samhället. Samtidigt tvingas Försvarshögskolan att konkurrera med civila utbildningsanordnare.

Utskottets ställningstagande

Enligt sin instruktion (1996:1476) har Försvarshögskolan till uppgift att bl.a. bedriva högskoleutbildning av yrkes- och reservofficerare på högre nivåer för krigs- och fredsbefattningar.

Utskottet anser att det inte är nödvändigt att Försvarsmakten aktivt undersöker alternativ till Försvarshögskolan som anordnare och sammanhållande av den nivåhöjande utbildningen av officerare, eftersom statsmakterna beslutat att just Försvarshögskolan skall ansvara för den högre officersutbildningen. Någon konkurrens mellan Försvarshögskolan och civila utbildningsanordnare finns inte, och skall inte finnas.

Det ligger i sakens natur att Försvarshögskolan är huvudleverantör till Försvarsmakten av den typ av officersutbildning som genomförs där. Att Försvarsmakten – vid sidan av den sammanhållna nivåhöjande utbildningen av högre officerare – anlitar andra instanser i sin officersutbildning som komplement till Försvarshögskolan eller inom ramen för utbildningen vid t.ex. Militärhögskolorna är helt naturligt, och sker också. Utskottet anser att Försvarsmakten inte närmare behöver redovisa varför och vilka instanser som utnyttjas som komplement till den rent militära utbildningen.

Däremot anser utskottet att det är lämpligt att Försvarsmakten och ÖCB vid vissa tillfällen – på det sätt som revisorerna föreslår – redovisar en analys av den utbildning och forskning som Försvarshögskolan genomfört på dessa myndigheters uppdrag. Sådan redovisning behöver dock inte ske årligen.

Riksdagens revisorers förslag bör i detta avseende delvis bifallas av riksdagen. Vad utskottet här anfört bör riksdagen ge regeringen till känna.

Krav på Försvarshögskolan

Utskottets förslag i korthet

Revisorernas förslag bör inte bifallas av riksdagen.

Revisorerna

Revisorerna anser att Försvarshögskolan bör öka sina ansträngningar att söka sig till intressenter både i Sverige och i andra länder. Med fler intressenter minskar Försvarshögskolans beroende av Försvarmakten. Samtidigt ökar förutsättningarna för att avgiftsfinansiering skall fungera. Revisorerna föreslår att regeringen ger Försvarshögskolan i uppdrag att upprätta en handlingsplan för hur skolan i större utsträckning skall nå ut till fler beställare.

Revisorerna föreslår att regeringen i regleringsbrevet till Försvarshögskolan begär att skolan i sin årsredovisning skall redovisa resultat och målnuppfyllelse i förhållande till de krav som beställarna har ställt på skolan.

Det finns ingen utomstående som bedömer utbildningarnas innehåll och kvalitet. Enligt revisorernas mening är det angeläget att Försvarshögskolans utbildningar bedöms av någon utomstående. Enligt förordning (1995:945) med instruktion för Högskoleverket har verket i första hand ansvar för universitet och högskolor. Av förordningen framgår emellertid att Högskoleverket också kan ha uppgifter som rör andra utbildningar på eftergymnasial nivå. Revisorerna anser därför att regeringen bör ge Högskoleverket i uppdrag att bedriva tillsyn över Försvarshögskolans utbildningar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet bejakar att högskolan vänder sig till en bredare krets av uppdragsgivare än hittills. Detta bör dock i första hand ske om det motiveras av att bättre kunna tillgodose de behov som ställs av regeringen eller av Försvarshögskolans huvudavnämare Försvarmakten och ÖCB. Utskottet delar därmed inte revisorernas förslag att regeringen bör uppdra åt Försvarshögskolan att *aktivt* öka sina ansträngningar att söka sig till intressenter både i Sverige och i andra länder.

När det gäller frågan om att ställa Försvarshögskolan under tillsyn av Högskoleverket återkommer försvarsutskottet till frågan under avsnittet om styr- och finansieringsformer för Försvarshögskolan.

Försvarshögskolans styrelse

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör tillkännage för regeringen vad utskottet anfört om Försvarshögskolans styrelse. Revisorernas förslag bör således endast delvis bifallas.

Revisorerna

Revisorerna föreslår att Försvarshögskolan skall ges en styrelse med fullt ansvar. Därmed skulle det inte råda något tvivel om att styrelsen har det fulla ansvaret för Försvarshögskolans verksamhet. Styrelsens ledamöter bör stå obundna i förhållande till olika partsintressen. Skolans beställare bör därför inte vara representerade i styrelsen. Inte heller bör någon tjänsteman från Försvarsdepartementet ingå i styrelsen.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening kan det vara lämpligt med en översyn av styrelsens ställning och sammansättning. En sådan översyn bör vara klar när förordnandet för den nuvarande styrelsen löper ut. Utskottet är emellertid inte nu berett att ta ställning till om styrelsen bör ha det ansvar och den sammansättning som revisorerna föreslår. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Analys av styr- och finansieringsformer för att bli ett akademiskt lärosäte

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör tillkännage för regeringen vad utskottet anfört om utgångspunkterna för en översyn av styr- och finansieringsformer. Revisorernas förslag bör delvis bifallas.

Revisorerna

Revisorerna erfar att det kan vara både tidskrävande och besvärligt för en yrkesskola att bli högskolemässig. Revisorerna ser också att det kan finnas en motsättning mellan avgiftsfinansiering och Försvarshögskolans strävan att bli ett akademiskt lärosäte.

Revisorerna föreslår att regeringen ger Försvarshögskolan i uppdrag att analysera vilka styr- och finansieringsformer som är lämpligast utifrån att skolan blir ett akademiskt lärosäte.

Utbildningsutskottet

Utbildningsutskottet har yttrat (2000/01:UbU3y) sig till försvarsutskottet över Riksdagens revisorers förslag. Utbildningsutskottet pekar på att Försvarshögskolan skiljer sig i väsentliga avseenden från universiteten och högskolorna under Utbildnings- och Jordbruksdepartementen. För de senare gäller högskolelagen (1992:1434) och högskoleförordningen (1993:100) respektive förordningen för Sveriges lantbruksuniversitet (1993:221).

Enligt högskolelagen skall utbildningen vid de statliga högskolorna vila på vetenskaplig eller konstnärlig grund samt på beprövad erfarenhet, och verksamheten skall bedrivas så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning. Den som vill delta i grundläggande högskoleutbildning söker själv till önskad kurs eller önskat utbildningsprogram, prövas mot fastställda behörighetsvillkor och jämförs med övriga sökande enligt fastställda urvalsregler. Anställning hos någon viss arbetsgivare är aldrig ett villkor för att bli antagen till grundläggande högskoleutbildning.

Inom ramen för ett övergripande utbildningsuppdrag som ges av regeringen i regleringsbrev bestämmer varje universitet eller högskola själv sitt utbud av kurser och utbildningsprogram. Den grundläggande utbildningen finansieras helt med anslag på statsbudgeten till respektive universitet eller högskola. Forskningen och forskarutbildningen finansieras dels genom anslag till respektive lärosäte, dels genom medel från externa finansiärer, framför allt statliga forskningsråd och stiftelser. I viss utsträckning bedrivs också uppdragsforskning, dvs. forskning där uppdraget anges av en finansierande beställare.

Huruvida det ligger i totalförsvarets intresse att Försvarshögskolan ges ställning som statlig högskola, underställd högskolelagen och högskoleförordningen, ankommer det inte på utbildningsutskottet att bedöma. Så länge Försvarshögskolan inte är en sådan statlig högskola finns det enligt utskottets uppfattning inte anledning att ställa den under Högskoleverkets tillsyn.

Utskottets ställningstagande

Försvarshögskolan är en myndighet under Försvarsdepartementet med uppgift att bedriva utbildning och forskning huvudsakligen för det militära försvarets och totalförsvarets behov. Enligt sin instruktion (1996:1476) har Försvarshögskolan till uppgift att bl.a. bedriva högskoleutbildning av yrkes- och reservofficerare på högre nivåer för krigs- och fredsbefattningar. Vid Försvarshögskolan skall också enligt instruktionen bedrivas forskning. Dess utbildningsverksamhet bedrivs till helt övervägande del på beställning av Försvarsmakten och Överstyrelsen för civil beredskap (ÖCB) och finansieras genom avgifter från beställarna.

Utbildningsutskottet framhåller i sitt yttrande att termen akademiskt lärosäte inte har någon formellt fastslagen eller allmänt vedertagen definition. Innebörden av att Försvarshögskolan skulle bli ett sådant lärosäte är därför inte alldeles klar. Försvarshögskolan skiljer sig i väsentliga avseenden från universiteten och högskolorna under Utbildnings- och Jordbruksdepartemen-

ten. Enligt utbildningsutskottet är det dock uppenbart att Försvarshögskolan *inte* kan bli en statlig högskola under högskolelagen och högskoleförordningen med bibehållande av nuvarande styr- och finansieringsformer. Utbildningsutskottet har inte någon anledning att ha synpunkter på hur beställarfunktionen och avgiftsfinansieringen fungerar, och inte heller på sammansättningen och ställningen för Försvarshögskolans styrelse, så länge verksamheten beställs och finansieras på nuvarande sätt.

Det centrala i Försvarshögskolans verksamhet är enligt utskottets mening att utbilda Försvarsmaktens officerare i förmågan att leda militära förband i väpnad strid. Därför ligger det inte i totalförsvarets intresse att ge Försvarshögskolan en ställning som statlig högskola, underställd högskolelagen och högskoleförordningen.

Försvarsutskottet har vid några tillfällen berört frågan om insyn i och möjligheterna till styrning av verksamheten i de intäktsfinansierade myndigheterna. Utskottet delar revisorenas uppfattning att det kan vara motiverat med en översyn av styr- och finansieringsformerna. Mot bakgrund av vad utskottet ovan anfört bör översynen – i motsats till vad revisorerna föreslår – inte bedrivas med det uttalade syftet att Försvarshögskolan skall bli ett s.k. akademiskt lärosäte.

Försvarshögskolan har för närvarande inte rätt att ge examen enligt högskoleförordningen (1993:100). Utskottet har erfarit att Försvarshögskolan överväger att ansöka hos regeringen om att få *examensrätt*. Utskottet bedömer att utbildningen och forskningen vid Försvarshögskolan även fortsättningsvis kan bedrivas med hög kvalitet – och med hög relevans för avnämarna – även utan att FHS har examensrätt enligt högskoleförordningen. Utskottet är dock medvetet om att det kan finnas vissa fördelar – t.ex. ur kvalitetssäkringssynpunkt – både för FHS som utbildningsinrättning och för vissa elever om FHS ges rätt att ge examen i vissa ämnen.

En sådan rätt innebär sannolikt att de nuvarande styr- och finansieringsformerna kan behöva ändras. Om införandet av en examensrätt i sig ger sådana fördelar att det motiverar en ändring av den nuvarande ordningen bör därför prövas i den översyn av styr- och finansieringsformerna som utskottet bejaktar.

Försvarsutskottet anser – likhet med utbildningsutskottet – att om Försvarshögskolan, utan att bli en statlig högskola likställd med de övriga, däremot skulle ges rätt att utfärda vissa examina enligt högskoleförordningen, är det dock naturligt att den utbildning som berörs vid Försvarshögskolan ställs under tillsyn av Högskoleverket. Något särskilt beslut av riksdagen behövs emellertid inte i den delen.

Utskottet vill i sammanhanget även aktualisera *forskningens* ställning inom Försvarshögskolan. Huvuddelen av den forskning som äger rum inriktas av andra instanser än Försvarshögskolan själv. Utskottet anser för sin del att det skulle vara av värde om den fritt valda forskningen gavs ett större utrymme inom Försvarshögskolan än för närvarande. Enligt 6 § högskolelagen (1992:1434) skall som allmän princip för forskningen gälla att forskningspro-

blem fritt får väljas, att forskningsmetoder fritt får utvecklas och att forskningsresultaten fritt får publiceras. Utskottet anser att det i översynen även bör övervägas om det är lämpligt med en tyngdpunktsförskjutning mot en friare forskning efter de principer som finns i högskolelagen.

Den s.k. Personalförsörjningsutredningen har i februari 2001 avgivit ett betänkande (SOU 2001:23) *Personal för ett nytt försvar*. I betänkandet lämnas förslag till ett nytt system med flera karriärvägar för officerare inom Försvarsmakten. Vidare föreslås ett reformerat skolsystem för officerare. Utskottet räknar med att riksdagen senare kommer att få ta ställning till regeringens överväganden och förslag med anledning av utredningen.

I samband med att regeringen redovisar sina ställningstaganden till Personalförsörjningsutredningen är det lämpligt att regeringen även lämnar sin bedömning av om de nuvarande styr- och finansieringsformerna för Försvarshögskolan är ändamålsenliga även fortsättningsvis.

Vad utskottet anfört om utgångspunkterna för en översyn av styr- och finansieringsformerna för Försvarshögskolan bör riksdagen ge regeringen till känna som sin mening.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Riksdagens revisorers förslag

1999/2000:RR10 1–5 vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad revisorerna har anfört under avsnitt 3.1 angående att regeringen ger Försvarsmakten i uppdrag att utveckla metoder för att följa upp och utvärdera den utbildning och forskning som Försvarsmakten beställer från Försvarshögskolan,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad revisorerna har anfört under avsnitt 3.2 angående regeringens krav i regleringsbrevet på Försvarshögskolans beställare,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad revisorerna har anfört under avsnitt 3.3 angående de krav regeringen bör ställa på Försvarshögskolan,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad revisorerna har anfört under avsnitt 3.4 angående Försvarshögskolans styrelse,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad revisorerna har anfört under avsnitt 3.5 angående att regeringen ger Försvarshögskolan i uppdrag att analysera vilka styr- och finansieringsformer som är lämpligast utifrån att skolan blir ett akademiskt lärosäte.

BILAGA 2

Utbildningsutskottets yttrande

2000/01:UbU3y

Försvärshögskolan i det nya försvaret

Till försvarsutskottet

Försvärsutskottet har den 30 november 2000 beslutat bereda utbildningsutskottet tillfälle att yttra sig över Riksdagens revisorers förslag 1999/2000: RR10 *Försvärshögskolan i det nya försvaret*.

Revisorernas förslag i huvudsak

Revisorerna har genomfört en granskning av hur regeringen och beställare styr Försvärshögskolan. Granskningen, som har inriktats mot frågan om hur avgiftsfinansieringen tillämpas vid Försvärshögskolan, utmynnar i fem förslag till tillkännagivanden av riksdagen.

Revisorerna föreslår att regeringen skall ge Försvärsmakten i uppdrag att utveckla metoder för att följa upp och utvärdera den utbildning och forskning som Försvärsmakten beställer från Försvärshögskolan (punkt 1). Vidare föreslår revisorerna att regeringen skall ställa krav på att Försvärshögskolans beställare redovisar motiven till att de köpt viss utbildning och forskning från Försvärshögskolan, resultatet av genomförd utbildning och forskning jämfört med kraven i beställningen samt den användning myndigheterna har haft av Försvärshögskolans utbildningar och forskning (punkt 2). Regeringen bör enligt revisorerna också ställa krav på Försvärshögskolan att den redovisar resultat och måluppfyllelse i förhållande till de krav som beställarna har ställt på skolan. Revisorerna anser det angeläget att Försvärshögskolans utbildningar bedöms av någon utomstående. De föreslår att regeringen skall ge Högskoleverket i uppdrag att bedriva tillsyn över Försvärshögskolans utbildningar (punkt 3). Försvärshögskolans styrelse bör enligt revisorerna få fullt ansvar, styrelsens ordförande bör vara en externt rekryterad person med goda kontakter framför allt i den vetenskapliga världen, skolans beställare bör inte vara representerade i styrelsen och antalet styrelseledamöter bör minskas till högst åtta inklusive ordföranden och rektorn (punkt 4). Revisorerna anser att det kan finnas en motsättning mellan avgiftsfinansiering och Försvärshögskolans strävan att bli ett akademiskt lärosäte. De föreslår att regeringen ger Försvärshögskolan i uppdrag att analysera vilka styr- och finansieringsformer som är lämpligast utifrån att skolan blir ett akademiskt lärosäte (punkt 5).

Utbildningsutskottets överväganden

Försvarshögskolan är en myndighet under Försvarsdepartementet med uppgift att bedriva utbildning och forskning huvudsakligen för det militära försvarets och totalförsvarets behov. Dess utbildningsverksamhet bedrivs till helt övervägande del på beställning av Försvarsmakten och Överstyrelsen för civil beredskap (ÖCB) och finansieras genom avgifter från beställarna. Utbildningsutskottet har inte någon anledning att ha synpunkter på hur beställarfunktionen och avgiftsfinansieringen fungerar, och inte heller på sammansättningen och ställningen för Försvarshögskolans styrelse, så länge verksamheten beställs och finansieras på nuvarande sätt.

Enligt sin instruktion (1996:1476) har Försvarshögskolan till uppgift att bl.a. bedriva högskoleutbildning av yrkes- och reservofficerare på högre nivåer för krigs- och fredsbefattningar. Vid Försvarshögskolan skall också enligt instruktionen bedrivas forskning. Utbildningen och forskningen skall bedrivas främst inom ämnena säkerhets-, försvars- och utrikespolitik, internationella förhållanden, svenskt totalförsvar, ledarskap och ledningsvetenskap, krigskonst med militärhistoria, militärteknik samt ekonomi och logistik med avseende på försvaret (1 §). Försvarshögskolan skall samverka med universitet, andra högskolor, Totalförsvarets forskningsinstitut m.fl. för att hålla sig underrättad om sådan forskning och annan utveckling som är av betydelse för Försvarshögskolans verksamhetsområde (2 §). Försvarshögskolan får som lärare anställa bl.a. professor, lektor, adjunkt och forskarassistent. Vid sådana anställningar skall bestämmelserna i högskoleförordningen om motsvarande anställningar inom högskolan tillämpas. I stället för fakultetsnämnd skall vid Försvarshögskolan dess forsknings- och utbildningsnämnd medverka i anställningsförfarandet (22 §).

Försvarshögskolan skiljer sig i väsentliga avseenden från universiteten och högskolorna under Utbildnings- och Jordbruksdepartementen. För de senare gäller högskolelagen (1992:1434) och högskoleförordningen (1993:100) respektive förordningen för Sveriges lantbruksuniversitet (1993:221). Enligt högskolelagen skall utbildningen vid de statliga högskolorna vila på vetenskaplig eller konstnärlig grund samt på beprövad erfarenhet, och verksamheten skall bedrivas så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning. För forskningen gäller som allmänna principer att forskningsproblem får fritt väljas, forskningsmetoder fritt utvecklas och forskningsresultat fritt publiceras. Den grundläggande högskoleutbildningen skall, utöver kunskaper och färdigheter, ge studenterna förmåga till självständig och kritisk bedömning, förmåga att självständigt lösa problem och förmåga att följa kunskapsutvecklingen, allt inom det område som utbildningen avser. Utbildningen bör också utveckla studenternas förmåga till informationsutbyte på vetenskaplig nivå. Den som vill delta i grundläggande högskoleutbildning söker själv till önskad kurs eller utbildningsprogram, prövas mot fastställda behörighetsvillkor och jämförs med övriga sökande enligt fastställda urvalsregler. Anställning hos någon viss arbetsgivare är aldrig ett villkor för att bli antagen till grundläggande högskoleutbildning.

Inom ramen för ett övergripande utbildningsuppdrag som ges av regeringen i regleringsbrev bestämmer varje universitet eller högskola själv sitt utbud av kurser och utbildningsprogram. Den grundläggande utbildningen finansieras helt med anslag på statsbudgeten till respektive universitet eller högskola. Forskningen och forskarutbildningen finansieras dels genom anslag till respektive lärosäte, dels genom medel från externa finansiärer, framför allt statliga forskningsråd och stiftelser. I viss utsträckning bedrivs också uppdragsforskning, dvs. forskning där uppdraget anges av en finansierande beställare.

Sedan några år pågår en s.k. akademisering av utbildningen vid Försvarshögskolan. Enligt vad som redovisas i revisorernas rapport (bilaga 1 s. 75) syftar denna till att förbereda eleverna för att som officerare klara nya och okända arbetsuppgifter. Akademiseringen skall förse skolans elever med verktyg för att hantera nya situationer och ett kritiskt och prövande förhållningssätt till kunskap. Försvarsmakten har också behov av att föryngra officerskåren. Därför vill man göra officerarnas kompetens attraktiv på den civila arbetsmarknaden.

Termen akademiskt lärosäte har ingen formellt fastslagen eller allmänt vedertagen definition. Innebörden av att Försvarshögskolan skulle bli ett sådant lärosäte är därför inte alldeles klar. Dock är det uppenbart att Försvarshögskolan inte kan bli en statlig högskola under högskolelagen och högskoleförordningen med bibehållande av nuvarande styr- och finansieringsformer.

Utbildningsutskottet konstaterar att revisorernas rapport inte innehåller någon systematisk redovisning av omfattning, inriktning eller den närmare uppläggningsen av verksamheten vid Försvarshögskolan. Inte heller redovisas någon samlad bedömning av verksamheten utifrån vetenskapliga eller professionella kriterier. Rapporten ger därför inte underlag för ställningstaganden i fråga om verksamhetens status i förhållande till den utbildning och forskning som bedrivs vid universiteten och högskolorna under Utbildnings- och Jordbruksdepartementen.

Utifrån allmänna utgångspunkter om angelägenheten av att effektivt utnyttja landets samlade utbildningsresurser ser utskottet det som önskvärt med ett utökat samarbete mellan Försvarshögskolan och de statliga universiteten och högskolorna när det gäller utbildning i sådana ämnen som finns vid de sistnämnda. Det är vidare angeläget att i det civila samhället kunna ta till vara den kompetens som utvecklas inom Försvarshögskolans utbildning på områden som också har tillämpning utanför totalförsvaret. De jämförelser som Högskoleverket på regeringens uppdrag har gjort mellan Försvarshögskolans utbildningar och vissa högskoleutbildningar bör kunna underlätta att kompetensen hos officerare som lämnar försvaret kan tas till vara på andra håll i arbetslivet. Det är t.ex. allmänt omvittnat att Försvarshögskolans utbildning i ledarskap är värdefull för civil lärarverksamhet.

Huruvida det ligger i totalförsvarets intresse att Försvarshögskolan ges ställning som statlig högskola, underställd högskolelagen och högskoleförordningen, ankommer det inte på utbildningsutskottet att bedöma. Så länge

Försvarshögskolan inte är en sådan statlig högskola finns det enligt utskottets uppfattning inte anledning att ställa den under Högskoleverkets tillsyn. Om Försvarshögskolan, utan att bli en statlig högskola likställd med de övriga, skulle ges rätt att utfärda vissa examina enligt högskoleförordningen, är det dock naturligt att den därav berörda utbildningen vid Försvarshögskolan ställs under tillsyn av Högskoleverket.

Stockholm den 22 februari 2001

På utbildningsutskottets vägnar

Jan Björkman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jan Björkman (s), Britt-Marie Danestig (v), Beatrice Ask (m), Eva Johansson (s), Inger Lundberg (s), Yvonne Andersson (kd), Majléne Westerlund Panke (s), Tomas Högström (m), Torgny Danielsson (s), Lennart Gustavsson (v), Erling Wälivaara (kd), Per Bill (m), Gunnar Goude (mp), Sofia Jonsson (c), Ulf Nilsson (fp), Anders Sjölund (m) och Nils-Erik Söderqvist (s).